

Sociální služby
pro osoby
se zdravotním
postižením

Směrnice pro poskytování fakultativních činností

Sociální služby pro osoby se zdravotním postižením, příspěvková organizace

Na Hrádku 100

763 16 Fryšták

Proces	Jméno a příjmení, pozice	Datum	Podpis
Zpracoval:	Bc. Rut Halmazňová, sociální pracovník Ing. Jana Šormová, ekonom	19. 1. 2026	
Schválil:	ředitelka Mgr. Ing. Adéla Machalová	19. 1. 2026	
Účinnost: 1. 3. 2026			
Platnost: 19. 1. 2026			
Závazné pro: pro všechny zaměstnance Sociální služby pro osoby se zdravotním postižením, příspěvkové organizace.			
Související dokumenty: Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů Vyhláška č. 505/2006 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálních službách Vnitřní pravidla poskytovatele			
Přílohy: P1 – Kalkulace a stanovení ceny za jednotlivé fakultativní činnosti P2 – Evidence fakultativních činností – tabulka excel			

Obsah:

1. Účel
2. Fakultativní činnosti
3. Druhy fakultativních činností
4. Evidence fakultativních činností
5. Účtování fakultativních činností

1. Účel

Dokument upravuje způsob zajišťování fakultativních činností při poskytování sociálních služeb v sociálních službách poskytovatele Sociální služby pro osoby se zdravotním postižením, příspěvková organizace (dále jen „Poskytovatel“).

Poskytování sociálních služeb je upraveno zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZSS). Při poskytování sociálních služeb mohou být dle § 35 odst. 4 ZSS mimo základní činnosti fakultativně poskytovány další činnosti. Při jejich poskytování je vždy zvažována aktuální nepříznivá sociální situace klienta a jsou poskytovány takovým způsobem, aby nedocházelo k vytváření závislosti klienta na sociální službě. Poskytování těchto činností není ze strany organizace povinností, závisí na jejich možnostech. Fakultativní činnosti nejsou hrazeny z veřejných zdrojů, nýbrž jsou poskytovány za úhradu.

Rovněž účelem písemného dokumentu je popis jednotlivých fakultativních činností, včetně způsobu jejich využívání a stanovení úhrady.

Fakultativní činnosti jsou Poskytovatelem poskytovány výhradně v rámci pobytových sociálních služeb. V ambulantní sociální službě se fakultativní činnosti neposkytují.

2. Fakultativní činnosti

Dle Doporučeného postupu MPSV č. 4/2013 k zajišťování fakultativních činností při poskytování sociálních služeb je **fakultativní činnost**:

- a. činnost poskytovatele související s poskytováním registrované sociální služby a registrované cílové skupině,
- b. činnost poskytovatele ve vztahu k osobě, která má s poskytovatelem uzavřenou smlouvu na základní činnosti,
- c. činnost poskytovatele související s péčí a podporou člověka v nepříznivé sociální situaci, odpovídající zjištěným potřebám napomáhající sociálnímu začleňování či předcházející sociálnímu vyloučení,
- d. činnost zajišťovaná vlastními zaměstnanci a vlastními prostředky poskytovatele,
- e. činnost, kterou v daném místě nelze zajistit běžně dostupnou veřejnou službou,
- f. činnost, za níž je klientovi účtována úhrada ve výši rovnající se nákladu na provedení činnosti, tj. bez zisku.

Platí, že všechny tyto body musí být splněny **kumulativně**, tzn., že všechny shora stanovené podmínky musí být splněny současně, aby mohla být činnost považována za fakultativní. Nestačí splnit jen některé – musí být naplněny všechny.

Fakultativní činnosti nejsou ve Smlouvě o poskytování sociální služby s klientem přímo sjednány, ale *přílohou smlouvy* je zde uvedena jejich nabídka a cena za jejich využití (viz příloha smlouvy Ceník). Konkrétní fakultativní činnosti si pak klient dle svých potřeb domlouvá s Poskytovatelem. Za poskytnuté fakultativní činnosti se klient zavazuje platit částky, které budou odpovídat jím skutečně využitým činnostem. V souladu s platnou smlouvou si klient hradí tyto služby individuálně ze svých příjmů.

Poskytovatel je povinen písemně vyhotovit klientovi vyúčtování úhrady za veškeré služby, tzn. i za poskytnuté fakultativní činnosti za kalendářní měsíc, a to nejpozději do 15. dne kalendářního měsíce, který následuje po kalendářním měsíci (a to v elektronické podobě), ve kterém byly fakultativní činnosti poskytnuty, a za nějž Poskytovatel vyúčtování předkládá. Vyúčtování bude vyhotoveno prostřednictvím IS Cygnus.

Výše úhrad za jednotlivé fakultativní činnosti je stanovena na základě provedené kalkulace, která vychází ze skutečných nákladů a ukazatelů předchozích období. Pro účely kalkulace lze využít také kvalifikovaný odhad nákladů v případě, že relevantní údaje nejsou k dispozici. Výše úhrad je každoročně vyhodnocena a případně upravena na další zvolené období.

Aktuálně platná kalkulace poskytovaných fakultativních činností pro dané období je v Příloze č. 1.

Klient se zavazuje a je povinen hradit úhrady za veškeré služby zpětně, a to přednostně bezhotovostně na bankovní účet poskytovatele 27-1924690237/0100, jako variabilní symbol uvést číslo smlouvy, nebo inkasním převodem. Inkasní převod musí být předem domluven a klient odpovídá za jeho řádné nastavení v bance a dostatečný inkasní limit. V případě, že klient nemá možnost provést úhradu bezhotovostně, hradí ji v hotovosti do pokladny organizace.

Úhrada za fakultativní činnosti je zaplacená nejpozději do 25. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byly služby poskytnuty.

3. Druhy fakultativních činností

Poskytovatel klientům nabízí v rámci fakultativních činností využít možnost **dopravy služebním vozidlem**.

3.1 Doprava služebním vozidlem

Doprava klienta služebním vozidlem nenahrazuje veřejnou službu, jejíž využití má vždy přednost (hromadná městská doprava, taxislužba, Seniortaxi aj.). Klienti tedy přednostně využívají prostředků veřejné hromadné dopravy. Teprve pokud tato varianta není možná např. z důvodu zdravotního stavu nebo špatné dopravní dostupnosti, mají klienti možnost využít dopravu služebním vozidlem.

V rámci fakultativní činnosti je klientům poskytována doprava pro zajištění jejich osobních záležitostí, jako např.: doprava na nákupy, doprava na výlety, doprava do návazných služeb, doprava na návštěvy rodiny, doprava k lékařům, doprava na úřady, doprava na kulturní, společenské akce, doprava v rámci zklidnění klienta prostřednictvím jízdy služebním vozidlem a další).

Poskytnutí této služby je vždy podmíněno tím, že **aktuálně není naléhavější či prioritní potřeba využití služebního vozidla**, zejména pro účely zajištění dopravy k lékaři, do zdravotnického zařízení apod. V případě kolize požadavků má **prioritu doprava spojená se zajištěním zdravotní péče** případně v souvislosti s jinou akutnější záležitostí.

Nákupy potravin určených k přípravě stravy v domácnostech v rámci zařízení jsou zajišťovány služebním vozidlem na náklady Poskytovatele. Prioritou je, aby se v rámci nácviku samostatnosti a soběstačnosti společných nákupů účastnili přítomni také klienti.

Ujeté kilometry se v případě jednosměrné dopravy klientem služebním vozidlem zpoplatňují i za jízdu, kdy vozidlo jede prázdné na místo určení nebo se prázdné vrací zpět.

Projeví-li klient zájem o využití fakultativní činnosti, informuje o tom svého klíčového pracovníka nebo jiného pracovníka, který mu poskytuje podporu v zajištění fakultativní činnosti. Pracovník následně u sociální pracovnice ověří, zda může klient využít dopravu služebním vozidlem a zda neexistují důvody, které by tomu bránily. Jedná se zejména o následující důvody:

- nedostatek finančních prostředků na uhrazení služby,
- kolize požadavků na využití služebního vozidla případně jiné provozní důvody.

Klient je o případném odložení nebo změně termínu dopravy informován.

Po projednání požadavku klienta pracovník zarezervuje vozidlo, zajistí případný doprovod a informuje klienta o přibližné ceně za požadovanou jízdu.

Pracovník musí mít před započítáním jízdy schválenou služební jízdu svým nadřízeným pracovníkem. Klíče, doklady a Knihu jízd daného vozidla si vyzvedne u pověřeného pracovníka či na předem určeném místě.

4. Evidence fakultativních činností

Knihy jízd – v případě fakultativní činnosti uvedené v bodě 3.1 uvede pracovník, který řídí služební vozidlo, do knihy jízd tyto údaje:

- Datum jízdy
- Trasa (odkud – kam)
- Počet kilometrů (stav tachometru)
- Jméno řidiče
- Jméno klienta
- Poznámka, zda se jednalo o fakultativní činnost (FS)

Evidence formou tabulky Excel – v této tabulce jsou evidovány všechny fakultativní činnosti v souhrnu za celý kalendářní rok. Na každý druh fakultativní činnosti je vedena samostatná tabulka, která je uložena na sdíleném disku organizace. Jednotlivé fakultativní činnosti – jízdy – jsou evidovány vždy v návaznosti na konkrétního klienta. V případě, že fakultativní služby jsou poskytnuty více klientům najednou v rámci jedné cesty, jsou poměrově stejným dílem rozúčtovány, rozděleny na všechny klienty, kterým byla fakultativní činnost poskytnuta. Evidenci v tabulce zajišťuje pracovník, který fakultativní službu poskytl. Tabulka je základním podkladem pro zaúčtování nákladů a výnosů z fakultativních činností. Vzor tabulky je uveden v Příloze č. 2.

IS CYGNUS – fakultativní činnosti je nutno evidovat u každého klienta i v rámci informačního systému CYGNUS. Tato evidence je stěžejním podkladem pro klienty a jejich opatrovníky v souvislosti s vyúčtováním a následnou úhradou za poskytnuté fakultativní služby. Údaje do IS Cygnus zadává v průběhu kalendářního měsíce sociální pracovník a je za ně odpovědný. Údaje musí odpovídat skutečně poskytnutým fakultativním činnostem zaznamenaným ve výše uvedených evidencích (knihy jízd, tabulka excel).

Povinností sociálního pracovníka je rovněž zkontrolovat, zda daná jízda / doprovod splňuje podmínky fakultativní činnosti dle Doporučeného postupu MPSV č. 4/2013.

5. Účtování fakultativních činností

Náklady a výnosy na fakultativní činnosti budou účtovány na stejná ORJ jako jsou jednotlivé sociální služby, s UZ 666 (úhrady od klientů). Rozlišení od základních činností bude prostřednictvím ORG 900, v případě účtu 511 – opravy se může jednat o jiný ORG, který umožňuje schválený Plán oprav (závazné analytické členění účtů).

- ORJ 20 – Týdenní stacionář Fryšták
- ORJ 30 – Domov pro osoby se zdravotním postižením Zlín
- ORJ 40 – Chráněné bydlení Fryšták
- ORJ 50 – Domov na Dubíčku
- ORJ 60 – Chráněné bydlení Zlín

Nákladové účty budou odpovídat účtům pro základní činnosti, **výnosy** budou účtovány na účet SU 602, AU 0304.

1. Osobní náklady na fakultativní činnosti budou z nákladů na základní činnosti přeúčtovány měsíčně vždy u konkrétního pracovníka, který fakultativní činnost poskytl.
2. Celkové náklady na PHM (benzin, nafta) + elektřina budou odúčtovány z konkrétních analytických účtů podle skutečného počtu ujetých km konkrétním vozidlem (elektromobil – elektřina, spalovací motor – benzin nebo nafta).
3. Provozní náklady na fakultativní činnosti budou z nákladů na základní činnosti přeúčtovány hromadně vždy 1x za pololetí, tzn. k 30. 6. a 31. 12. daného kalendářního roku.
4. Výnosy z fakultativních činností budou účtovány každý měsíc stejně jako ostatní úhrady od klientů.

Podkladem pro zaúčtování jsou evidence uvedené v bodě č. 4 – tabulka excel, IS Cygnus. Za správné zaúčtování fakultativních činností je zodpovědný ekonom organizace.

KALKULACE A STANOVENÍ CENY ZA JEDNOTLIVÉ FAKULTATIVNÍ ČINNOSTI**Doprava služebním vozidlem**

Cena za 1 km jízdy byla stanovena na základě kalkulace nákladů a ujetých km za období 01 - 10/2025 všemi služebními vozidly následovně:

Celkem počet ujetých km **37 603**

Provozní náklady celkem:

druh nákladu	částka v Kč
opravy automobilů	68 231,00
operativní leasing	171 100,00
odpisy	327 410,00
havarijní pojištění	50 645,00
PHM (benzin, nafta)	63 857,00
elektřina kWh	16 833,32
celkem provozní náklady	698 076,32
celkem provozní náklady na 1 km	18,56

Osobní náklady:

předpoklad, že 1 km se ujede za 1 minutu (průměrná rychlost 60 km / hodinu)	
průměrný plat pracovníka v přímé péči / měsíc (Kč)	34 089,00
průměrný fond pracovní doby za měsíc (hodiny)	162,50
průměrný plat / hodinu (Kč)	209,78
průměrný plat za minutu = náklad na 1 km (Kč)	3,50
odvody SP	0,87
odvody ZP	0,31
celkem osobní náklady na 1 km	4,68

Cena (náklady) na 1 km celkem = 23,24 Kč, po zaokrouhlení = 23 Kč.

Náklady na 1 km – rozpis na každý druh nákladu (podklad pro zaúčtování)

druh nákladu	částka v Kč
opravy automobilů	1,79
operativní leasing	4,50
odpisy	8,61
havarijní pojištění	1,34
PHM + elektřina	2,13
mzda	3,46
odvody SP	0,86
odvody ZP	0,31
cena celkem za 1 km	23,00

EVIDENCE FAKULTATIVNÍCH ČINNOSTÍ – TABULKA EXCEL**Doprava služebním vozidlem**

klient	datum	účel jízdy	počet ujetých km	Automobil (výběrový seznam)	zaměstnanec	sociální služba (výběrový seznam)	cena za fakultativní službu
Novotný	01.03.2026	doprava k lékaři	10	Toyota City - nafta	Blahová	CHB Zlín	230
Palacký	10.03.2026	doprava do STD	25	Toyota Yaris - benzin	Novotný	CHB Fryšták	575
Balaščík	05.11.2026	Doprava nákup	16	Peugeot - elektřina	Řiháková	Týdenní stacionář	368